

Venstre prioriterer hyppigere rentekutt, kollektivtransport og bedre økonomi for folk flest i RNB

Venstre mener at stortingsflertallet gjør vondt verre i avtalen om RNB 2025. Nok en gang finansieres varig økte offentlige utgifter med engangsinntekter, som ikke er noe annet enn kamuflert oljepenget bruk. Stor og varige utgifter som slår inn for fullt i 2026 er ikke finansiert, noe som betyr enten høyere skatter og avgifter eller økt oljepenget bruk neste år. Begge deler er uansvarlig og i seg selv en begrunnelse hvor hvorfor dette regjeringen må gå av. Senterpartiets uansvarlige økonomiske politikk fra finansministerstolen, videreføres dessverre av Jens Stoltenberg.

Rentekuttene må komme raskere og oftere

Selv om Norges Bank nylig har redusert renten fra 4,5 til 4,25 pst., er det norske rentenivået fortsatt mer enn dobbelt så høyt som i landene rundt oss, og vil med all sannsynlighet være det i svært lang tid.

Mens husholdningene i Sverige (2 pst), Danmark (1,75 pst) og Finland (2 pst) nå nyter godt av en lav rente, må vi i Norge leve med et langt høyere rentenivå.

Det er sikkert fint med billigere barnehage for de familiene som har barn i barnehagen, men 800 kroner i måneden i redusert barnehagepris er småtteri sammenlignet med forskjellen på rentekostnader mellom Norge og våre naboland. For en barnefamilie med 4 millioner kroner i samlet lån, betyr forskjellen på det norske og svenske rentenivå 7 500 kroner per måned.

Det samme gjelder for norske kommuner. I avtalen om RNB ble det enighet om å styrke kommuneøkonomien med 1,6 mrd. kroner finansiert gjennom en mer ekspansiv finanspolitikk. Samtidig vet vi at en rentenedgang på 0,5 prosentpoeng betyr 4 mrd. kroner i sparte renteutgifter og dermed økt handlingsrom for norske kommuner. Regjeringen og stortingsflertallet fører en politikk som er ett skritt fram og to tilbake.

I stedet er det brukt penger på utdaterte valgløfter og utgiftene til sykelønn, uførestønad og arbeidsavklaringspenger har eksplodert fordi regjeringen ikke evner å ta tak i reelle problemer og utfordringer. Under denne regjeringen har utgiftene til

sykepenger, uførestønad og arbeidsavklaringspenger har økt med hele 41,8 mrd. kroner korrigert for pris- og lønnsvekst. For å sette det litt i perspektiv kunne vi ha avviklet hele formuesskatten på arbeidende kapital og enda ha 20 mrd. kroner til andre gode formål som forbedret infrastruktur, klimatiltak eller velferdsordninger dersom utgiftene hadde vært på samme nivå som under den forrige regjering. Dette er tall som sier noe om hvor handlingslammet regjeringen er i møte med de store utfordringene for norsk økonomi.

Bedre økonomi for vanlige folk.

Venstres ønsker å styrke økonomien til vanlige folk. Det gjør vi konkret gjennom å foreslå billigere tog, kollektivtransport, frukt og grønt, reparasjon og brukthandel, solceller og en forbedret strømstøttepakke.

Det er fortsatt er veldig mange husholdninger som sliter økonomisk. Selv om de siste lønnsoppgjørene isolert sett medfører økt kjøpekraft, har mye av det økonomiske handlingsrommet forsvunnet i et vedvarende høyt og særnorsk rentenivå, lav kronekurs og høy prisstigning på matvarer. Det hjelper lite for de fleste familier at el-biler har blitt billigere, når matprisene de to siste årene har steget med over 15 prosent. Venstre foreslår en rekke tiltak som medfører et økt økonomisk handlingsrom i vårt forslag til omprioriteringer i forbindelse med RNB, bl.a. billigere kollektivtransport, billigere togbilletter, billigere frukter og grønt og billigere med reparasjon og kjøp av brukte varer. Vi foreslår også en forbedret strømstøttepakke, inkl. redusert el-avgift fra 1.7. på over 1 mrd. kroner i forhold til Ap, Sp og SVs samlede opplegg.

Et halvt prosentpoengs rentenedgang betyr reduserte rentekostnader på 15 000 kroner årlig for en familie med et boliglån på 3 mill. kroner. Selv om det er Norges Bank som bestemmer rentenivå, påvirker også finanspolitikken rentesettingen. Et ekspansivt budsjett, slik statsbudsjettet for 2025 er, også etter forslaget til og avtalen om RNB, medfører en høyere rente enn nødvendig. Vi kunne og burde fått rentekutt allerede i fjor, men har altså måttet vente helt til juni i år med første forsiktige kuttet. Venstre foreslår derfor en redusert oljepengebruk som i utgangspunktet lå 4 mrd. kroner under regjeringens forslag, men fordi vi er mot å bruke engangsinntekter til å finansiere

varige utgiftsøkninger, slik flertallet på Stortinget gjør, er den relle oljepengebruken i Venstres samlede forslag til RNB om lag 7 mrd. kroner lavere enn avtalen om RNB mellom Arbeiderpartiet, SV og Sp.

Klima og natur

I Hurdalsplattformen lovet regjeringen at «klima og natur skulle være rammer rundt all politikk». I stedet har klima og natur paradoksalt nok blitt rammet av all annen politikk. Det er områder som systematisk har blitt nedprioritert. Der regjeringen slo fast at «Klimamålene skal nås», er resultatene etter fire år at vi er ikke i nærheten av å nå klimamålene, faktisk lenger unna enn det regjeringen selv anslo i «Grønn Bok» for 2025, hvor det var lagt til grunn at landbruket oppfyller sine klimaforpliktelser, hvilket har vist seg å ikke stemme. I stedet for en politikk som styrker satsing på natur, har regjeringen ført en politikk som svekker satsing på natur.

Venstre foreslår derfor flere tiltak for å styrke klima- og naturprofilen i RNB, bl.a. en styrket satsing på kollektivtransport og jernbane med 1,4 mrd. kroner og flere endringer innenfor en avgiftssystemet som gjør det mindre lønnsomt med forurensing og klimagassutslipp, og mer lønnsomt å ta grønne og bærekraftige valg.

Venstre foreslår videre en rekke tiltak for å styrke og verne norsk natur bl.a. opprydning i havneområder i Bergen og Stavanger, tiltak for Skagerrak, styrking av natursats-ordningen, tiltak mot marin forurensning m.m.

Kollektivkrisen må løses

Venstre er svært bekymret for situasjonen i kollektivtransporten som fylkeskommunene har ansvaret for. På grunn av økte kostnader og en presset økonomi varsles det nå om prisøkninger og rutekutt, som igjen vil medføre at færre reiser kollektivt og som i sin tur igjen fører til tapte inntekter og nye runder med prisøkning og rutekutt. Stortinget har slått fast et nullvekstmål for personbiltrafikken i byområdene. Det er det ikke mulig å få til uten å styrke kollektivtransporten vesentlig. Den store satsningen på kollektivtransport, med bl.a. øremerkede tilskudd til lavere billettpriser som den forrige regjering stod for, var vellykket. I mange fylker og mange byområder har kollektivtransporten tatt andeler fra biltrafikken. Det har redusert

utslipp, og trafikkreduksjonen har gjort byområdene bedre å bo i. Dette er en utvikling som må videreføres.

For Venstre er det uforståelig at når flertallet bestående av Ap, Sp og SV blir enige om å styrke fylkeskommunenes økonomi med 600 mill. kr, så øremerkes det nærmest i sin helhet til fylkesveier og ferjer i distriktene, når vi vet at kollektivtransporten er i krise. Venstre foreslår derfor at bevilgningene økes med 750 mill. kroner ekstra til fylkeskommunene for å opprettholde pris- og rutetilbud i kollektivtrafikken og at byvekstavtalene som gjelder for de store byområdene styrkes med 250 mill. kroner som øremerkes til kollektivtransport.

Strømstøtte og Norgespris

Regjeringens forslag til «Norgespris» er møtt med mange gode faglige innvendinger, både når det gjelder økonomi og når det gjelder tilbud og etterspørsel etter strøm. Bl.a. er ordningen innrettet slik at det ikke er noen insentiver til energisparing og at ordningen river det økonomiske grunnlaget bort fra løsninger som varmepumper og solceller. Venstre støtter derfor ikke regjeringens forslag, men hovedretningen i Høyres forslag om «tryggpris og folkeutbytte», som ikke har de samme negative konsekvensene som Norgespris-modellen. Vi foreslår derfor å bruke 400 mill. ekstra for å gi folk og bedrifter forutsigbarhet. I tillegg vil Venstre redusere el-avgiften fra første juli slik regjeringen først foreslo, men som i avtalen om RNB av uforklarlige årsaker ble utsatt til 1. oktober. Vi vil i tillegg kompensere fjernvarmeprodusentene som vil få en betydelig redusert lønnsomhet som følge av redusert el-avgift.

I tillegg foreslår Venstre å bevilge 250 mill. kroner ekstra til energieffektiviseringstiltak under Enova, hvor 150 mill. kroner øremerkes bedrifter i strømområde NO2. Vi foreslår også å innføre mva-fritak for solcelleanlegg i boligsameier, boliger og fritidsboliger for fortsatt å stimulere til energisparing og alternative fornybare energikilder.

Hørere utdanning, forskning og innovasjon

Høyere utdanning, forskning og innovasjon har på uforståelig vis blitt en salderingspost i regjeringens og stortingsflertallets økonomiske prioriteringer. Der det fleste områder får økte bevilgninger, er UH-sektorens økonomi kuttet og forskning nedprioritert. Dette fortsetter i avtalen om RNB mellom Ap, Sp og SV. De få reelle kuttene som gjøres, er målrettet mot forskning nyskaping og innovasjon.

Draghi-rapporten som kom i 2024, sier klart og tydelig at Europa mister konkurransekraft sett mot USA og Kina, og at den tydeligste løsningen er å kraftig trappe opp satsingen på forskning og innovasjon. Forskning og høyere utdanning er avgjørende for norsk konkurransekraft. I Sverige og Finland trappes den offentlige forskningsinnsatsen betydelig opp. Bærekraft, verdiskaping og konkurransekraft er begrunnelsene også fra svensk og finsk side.

I Norge har FoU-budsjettet hatt en realnedgang i tre av de fire siste årene. Fortsetter vi på denne måten, risikerer vi at Norge sakker akterut som kunnskapsnasjon og havner på B-laget i den internasjonale sammenhengen. Venstre mener denne utviklingen må snus, og at det er behov for flere tiltak for å styrke Norges stilling som forskningsnasjon. Venstre foreslår derfor å reversere kuttene regjeringen har påført UH-sektoren, avvikle ordningen med skolepenger for studenter fra andre land, styrke den næringsrettede forskningen og ordningen med innovasjonsprosjekter i næringslivet og opprette en ny forskningsportefølje knyttet til forsvar, samfunnssikkerhet og beredskap. Vi foreslår også flere studieplasser knyttet til maritime utdanninger, psykologi og jordmorutdanningen.

Andre forslag

Venstre foreslår en rekke øvrige forslag til omprioriteringer på statsbudsjettet for 2025. Bl.a.

- økt timetall for kontaktlærere i barneskolen.
- styrke fødetilbudet i hele landet og løse den akutte jordmorkrisen ved å både opprette flere studieplasser, legge til rette for 100 nye årsverk i heleforetakene og løse den akutte krisen i sommer.

- gjenopprette et særskilt hovedstadstilskudd i kommuneøkonomien for å ta høyde for de spesielle levekårsutfordringene som finnes i Oslo og at Oslo på lik linje med resten av landet får kompensert merutgifter til barnevern.
- 1 500 flere kvoteflyktninger, bl.a. som en logisk konsekvens av færre flyktninger fra Ukraina.
- sletting av studiegjeld for grunnskolelærere utvides til også å gjelde barnehagelærere.
- mer trening og øvelse i Forsvaret.
- utvide og forsterke risikoavlastningsordningen for norsk næringsliv i Ukraina.
- planleggings- og oppstartsbevilgninger til enkelte viktige byggeprosjekter.
Dette gjelder bl.a. nytt toppidrettssenter i Oslo, Griegakademiet i Bergen og Nytt tinghus i Stavanger.
- styrking av insentivordningen for filmproduksjon.

Alle Venstres forslag til endringer kan lese i tabellen under (alle endringer i forhold til regjeringens forslag, og er ikke korrigert for avtalen om RNB).

Dep.	Kap.	Post	Tiltak	Beløp (bokført mill. kr.)
<i>Omprioriteringer/økte utgifter</i>				
UD	100	21	Utredning om norsk EU-medlemskap.	5,0
KD	225	62 (ny)	Sommerskole	50,0
KD	260	50	Reversere kutt i UH-sektoren	18,4
	260	70		3,9
KD	260	50	Avvikle skolepenger for internasjonale studenter	37,2
	260	70		3,1
KD	260	50	Griegakademiet, Bergen	10,0
KD	260	50	50 nye studieplasser i maritim utdanning, NTNU	8,0
KD	2410	50		3,0
KD	260	50	Pyskologiutdanning UiS og UiA	5,0
KD	2410	50		1,8
KD	260	50	100 nye studieplasser jordmorutdanning	16,0
KD	2410	50		6,0
KUD	315	86	Nytt toppidrettssenter, Oslo	50,0
KUD	322	70	Administrasjonsbygg, Brudavolltunet (Ørsta)	3,6
KUD	328	78	Ishavsmuseet Aarvak	1,0
KUD	334	72	Insentivordning for film- og serieproduksjon	50,0
JD	455	71	Frivillig beredskap	25,0
KDD	571	60	Kontaktlærer. En uketime mer på barnetrinnet	535,0

KDD	571	65 (ny)	Hovedstadstilskudd	200,0
KDD	572	60	Kollektivtrafikk i fylkene	750,0
KDD	572	60	Barnevern, Oslo (likebehandling)	79,0
KDD	590	81	FutureBuilt	5,0
AID	670	1	1500 flere kvoteflyktninger. Totalt 2000 i 2025.	4,5
	671	60		163,5
	671	61		6,0
JD	440	1		1,5
	440	25		1,5
	444	1		0,2
	490	1		13,8
	490	73		3,4
	490	75		7,5
HOD	765	72	Frelsesarmeens gatehospital i Bergen	6,1
HOD	732	72	Flere jordmødre/opprettholde bemanning ved fødeavdelinger i sommer. Totalt 75 mill. kr.	40,9
	732	73		14,4
	732	74		10,6
	732	75		9,1
BLD	846	62	En-til-en-oppfølging av unge kriminelle. Regjeringens forslag utvides til også å gjelde Sandefjord og Kristiansand	6,0
NFD	920	70	Næringsrettet forskning/Innovasjonsprosjekter i næringslivet (IPN)	200,0
LMD	1115	1	Mattilsynet	10,0
SD	1320	22	FV 763 Steinkjer-Snåsa	10,0
SD	1320	30	Planleggingsmidler E-39 Hafstadfjelltunnel	10,0
SD	1332	66	Tilskudd til byområder (byvekstavtaler)	250,0
SD	1352	70	20 pst prisreduksjon på tog	290,0
SD	1352	73	Jernbane (inkl. dobbeltspor Råde-Fredrikstad, Jærbanen, Stavanger stasjon og kryssningsspor Drammen-Kongsberg)	100,0
SD	1352	73	Skinnegående kollektivtransport til Ullandhaug, Stavanger	5,0
KLD	1400	76	Klimapark 2469	2,0
KLD	1400	76	Norsk Naturarv	1,0
KLD	1400	76	UNESCO Geoparker	4,0
KLD	1420	21	SOS Skagerrak	10,0
KLD	1420	21	Kalking av vassdrag i Agder	4,0
KLD	1420	39	Mission Zero, Førde	5,0
KLD	1420	39	Opprydning, Galeivågen Stavanger og Vågen, Bergen	50,0
KLD	1420	60	Natursats	30,0
KLD	1420	71	Tiltak mot marin forsøpling	20,0
KLD	1420	85	Nasjonalt villakssenter, Kvåfossen (Lyngdal) og Besøkssenter villaks Namsos	2,4
KLD	1420	85	Runde miljøsenter	5,0
KLD	1429	22	Rjukan-Notodden Verdensarv	50,0
KLD	1429	60	Murbyen Oslo	2,0
KLD	1429	72	Gamle Brunsviken Reperbane	4,0
KLD	1429	72	Bergmannsparken	2,0
FD	1700	73	Ny forskningsportefølje: Forsvar, samfunssikkerhet og beredskap	25,0
KD	285	71		50,0
FD	1720	1	Forsert oppbygging av HV-07	5,0
FD	1720	1	Økt øvingsaktivitet, Brigade Nord	100,0
FD	1720	1	Økt øvingsaktivitet, Forsvarets spesialstyrker	42,0
ED	1820	75	Strømstøtteordningen	400,0

ED	1820	77	Folkeutbytte strøm	1 245,0
ED	1825	50	Enova	250,0
ED	1825	70 (ny)	Kompensasjonsordning til fjernvarmeprodusenter for redusert el-avgift	70,0
ED	1850	50	CCS Statkraft Varme Heimdal	25,0
KD	2410	73	Utvide ordningen om sletting av studiegjeld for grunnskolelærere til også å gjelde barnehagelærere	0,0
NFD	2421	74	Nasjonalt snøskredsenter, Lyngen	1,6
DFD	2445	30	Forprosjekt, Nytt tinghus i Stavanger	2,0
NFD	2460	54	Risikoavlastning, Ukraina	75,0
HOD	2661	79	Aktivitetshjelpemidler	30,0
SUM ØKTE UTGIFTER				5 542,0
<i>Endringer i skatte og avgiftsopplegget</i>				
FIN	5501	72	Forbedret opsjonsbeskatning	0,0
FIN	5521	70	Momsfritak på kjøp av solceller	-50,0
FIN	5501	72	Forbedret avskrivningsregler for fasademonterte solcelleanlegg	0,0
FIN	5521	70	Momsfritak for bruksalg av klær, sko, husholdningsartikler og firtidsvarer	-132,0
FIN	5521	70	Momsfritak for reparasjon av klær, sko, elektronikk og husholdningsartikler	-210,0
FIN	5521	70	Fjerne moms på frukt og grønt fra 1.7.	-1 770,0
FIN	5542	70	Gjeninnføre grunnavgift på mineralolje fra 1.7.2025	800,0
FIN	5543	70	Økt CO2-avgift	980,0
SUM ENDRINGER SKATT OG AVGIFT				-382,0
<i>Reduserte utgifter</i>				
KDD	571	60	Avvikle "grendeskoletillegget"	-682,0
KDD	572	60	Reversere ordning med rabatt tannhelse 21-28 år	-420,0
KDD	572	60	Økte fergepriser	-74,0
SD	1320	72		-9,0
BFD	844	70	Avvikle kontantstøtteordningen fra 1.7.	-200,0
NFD	917	23	Prisrådet for havbruk	-10,9
LMD	1149	73	Gjødsling av skog	-25,0
LMD	1150	50	Skogsbilveier	-25,0
SD	1321	70	Tilskudd til Nye Veier	-100,0
KLD	1420	74	CO-kompensasjonsordningen	-1 700,0
ED	1810	21	Kartlegging av havbunnsmineraler	-75,0
ED	1810	21	Kartlegging av oljeressurser	-25,0
ED	1850	73	Petroleumsforskning	-125,0
ED	1800	21	Ikke innføre Norgespris	-2,0
	1820	1		-6,0
	1820	26		-7,0
	1820	77		-1 200,0
	1820	78		-65,0
FIN	2309	1	ABE-kutt 0,5 pst	-600,0
SD	1320	73	Reduserte bompengetakster	-250,0
DFD	2445	33	Nytt regjeringskvartal	-250,0
FIN	1650	89	Avvikle Statens Fond i Tromsø	-250,0
NFD	2421	50	Kutt i petroleumsprosjekter IN	-20,0
BFD	880	70	Rammetilskudd til den norske kirke	-100,0
BFD	881	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	-50,0

AID	2650	70	Reform sykelønnsordning	-2 642,0
	2650	71		-59,0
	2650	75		-150,0
	2651	70		8,0
SUM REDUSERTE UTGIFTER				-9 113,9
Økte inntekter				
JD	3490	3	1500 flere kvoteflyktninger. Totalt 2000 i 2025.	13,8
JD	3490	6		3,4
ED	4860	1	Finansiere Havindustritilsynet ved gebyr	200,0
NFD	5352	51	Tilbakeføring tapsavsetning "Grønn Industrifinansiering"	300,0
FIN	5615	80	Renteinntekter Husbanken	7,0
NFD	5460	71	Eksfin, tilbakeføring garantiordning små og mellomstore bedrifter	179,3
SD	4320	4	Økte ferjepriser fra 1.7.	107,0
SUM ØKTE INNTEKTER				810,5
Engangsinntekter og omprioriteringer fra RNB-avtalen som ikke brukes eller som ikke allerede ligger i Venstres samlede opplegg.				2 843,6
SUM OLJEPENGEBRUK				-6 844,0
Lånetransaksjoner mv (under streken)				
KDD	2412	90	Økt låneramme til Husbanken 5. mrd.	2 130,0
ED	1600	95	Statens Fond i Tromsø avvikles	-15 000,0
SUM LÅNETRANSAKSJONER				-12 870,0